

УКРАЇНСЬКИЙ ТЕХНІЧНИЙ МУЗЕЙ: ІСТОРІЯ, ДОСВІД, ПЕРСПЕКТИВИ

Київ– 2021

*Асоціація працівників музеїв технічного профілю
Національний історико-архітектурний музей «Київська фортеця»
Київський науково-методичний центр по охороні, реставрації та
використанню пам'яток історії, культури і заповідних територій
Державний політехнічний музей при НТУУ (КПІ) імені Ігоря Сікорського
Академія інженерних наук України*

УКРАЇНСЬКИЙ ТЕХНІЧНИЙ МУЗЕЙ: ІСТОРІЯ, ДОСВІД, ПЕРСПЕКТИВИ

**Матеріали
15-ї Всеукраїнської
науково-практичної конференції
(м. Київ, 28-29 травня 2021 р.)**

Київ – 2021

Український технічний музей: історія, досвід, перспективи. Матеріали 14-ї Всеукраїнської науково-практичної конференції. – Київ: Центр пам'яткознавства НАНУ і УТОПІК, 2021. – 250 с.

В матеріалах фахівців з різних регіонів України стисло висвітлена історія, сучасний стан і проблеми діяльності галузевих музеїв та музеїв історії підприємств по збереженню та використанню науково-технічної і історичної спадщини. Збірник буде корисним для музейних працівників, науковців, аспірантів та студентів, які навчаються за спеціальністю «музезнавство», а також усіх, хто цікавиться розвитком музейної справи в Україні.

Відповідальний редактор д.т.н., проф. Л.О. Гріффен

© *Національний історико-архітектурний музей
«Київська фортеця»*

Наукове видання

УКРАЇНСЬКИЙ ТЕХНІЧНИЙ МУЗЕЙ:
ІСТОРІЯ, ДОСВІД, ПЕРСПЕКТИВИ

Матеріали 15-ї Всеукраїнської
науково-практичної
конференції

Підписано до друку 5.05.2021
Формат 60 x 84 1/16. Папір офс.
Спосіб друку – ризографія.
Ум. друк. арк. . Тираж 100. Зам. № .

ЛАМПОВІ ПОБУТОВІ РАДІОПРИЙМАЧІ ВИЩОГО КЛАСУ КІНЦЯ 1950-х р. В ЕКСПОЗИЦІЇ ДПМ

Середін А.П.

У побуті середньостатистичної радянської сім'ї кінця 1950-х років, які мали власні квартири у новобудовах («хрущовках»), місце побутовій техніці виділялося значне – від того, чи доповнював інтер'єр квартири холодильник, пральна машина, телевізор чи радіоприймач (радіола), робили висновок про фінансові можливості та соціальний статус власників [1]. Виділимо з усього переліку побутової техніки радіоелектронну. При середній заробітній платі 700-800 крб. (станом на 1955 рік) [2,3] масові радіоприймачі III – IV класу мали значну суму (для прикладу, ламповий супергетеродин 4-го класу «Воронеж-58» коштував 240 крб) [4].

Складемо «портрет» масового приймача другої половини 1950-х років: корпус із пластику, як правило карболіту чи ебоніту (приймачі «Воронеж-58», «Волна», «Заря» та інші III – IV класів), деревини зі шпоном з імітацією цінних порід, інколи навіть металу (приймачі «Волна» також випускали у литому корпусі із силуміну) [5]. Приймачі конструктивно виконувалися у настільному варіанті, були монофонічними, призначені для приймання радіостанцій діапазонів ДХ, СХ і КХ. Дещо дорожчі приймачі мали і діапазон УКХ.

Існували і радіоприймачі вищого класу, які були мрією пересічного робітника, оскільки їх вартість була величезною, порівняно із заробітною платою (після грошової реформи 1961 р. середня зарплата становила приблизно 80-90 крб) [6]. Вартість приймача вищого класу «Фестиваль» сягала 276 крб, а це близько трьох місячних зарплат! До реформи при середній заробітній платі 700 – 800 крб радіоприймач коштував 2760 крб [7]. Власниками таких приймачів ставали заможні представники радянського суспільства. Така висока ціна цілком виправдовувала рівень даних приймачів – як і зовнішнім виглядом, так і функціональними якостями та високими технічними характеристиками. Щоб краще розкрити суть, розглянемо радіоприймач вищого класу «Фестиваль», переданого до експозиції *Державного політехнічного музею* міністром енергетики (1999-2000) Плачковим Іваном Васильовичем.

Мережний ламповий радіоприймач «Фестиваль» (Рис.1) з осені 1957 року випускав *Ризький радіозавод ім. Попова*. Цікаво, що в 1957 році документація уже на той час серійного радіоприймача «Ленинград» була передана на той же *Ризький радіозавод ім. Попова*, де перспективний зразок і отримав назву «Фестиваль». До кінця 1957 року була виготовлена дослідна партія, а з 1958 року розпочато масовий випуск. [8]. Не менш цікавий і той факт, що радіоприймач «Фестиваль» став першим в СРСР

Рис. 1. Радіоприймач вищого класу «Фестиваль»

масовим радіоприймачем вищого класу [7]. На Всесвітній виставці *Ехро-58*, що проходила у Брюсселі, радіоприймачі «Фестиваль» та «Сакта» Ризького радіозаводу ім. Попова були відзначені срібною медаллю.

А стендист, інженер заводу *Георг Відмонт*, отримав подяку від директора радянського павільйону

виставки, він же представляв ризькі радіоприймачі (і «Фестиваль» теж), на виставці у *Нью-Йорку* у 1959 році. Випуск продовжувався до 1963 р., кількість виготовлених зразків сягнула 125 тис. [9].

Що ж особливого у радіоприймачі? Коротко розглянемо його конструкцію. Корпус приймача виготовлено із деревини та оклеєно шпоном з імітацією цінних порід дерева, лакований та полірований, мав віддінки від темно-червоного до світло-жовтого. На відміну від масових приймачів нижчих класів, форми корпусу більш монументальні, використано декоративні вставки із латуні. Розміри радіоли набагато більші, ніж в приймачів нижчих класів – габарити апарату становлять $660 \times 424 \times 311$ мм, вага досягала 25 кг. Для порівняння, габаритні розміри радіоприймача II класу «Дніпро-58» становлять $420 \times 280 \times 220$ мм, вага – 7.5 кг [10].

Радіоприймач мав ряд новинок – можливість дистанційного керування приймачем за допомогою проводового пульта (Рис.2), пластиковий литий корпус якого має габарити $222 \times 220 \times 58$ мм, вага разом з кабелем складає 1.8 кг.

Рис. 2. Загальний вигляд пульта дистанційного керування радіоприймачем «Фестиваль»

З пульта можна виконувати усі основні операції керування радіоприймачем (крім регулювання тембру): регулювання гучності, налаштування на радіостанцію, увімкнення приймача, перемикання діапазонів, вмикання автоматичної підстройки [11]. Шкала на пульті освітлюється, а сам

факт наявності шкали на пульті є передовим з точки зору дизайну, оскільки навіть на пульті прототипу радіоприймача «Фестиваль» – «Saba Freiburg Automatik 3DS» (Рис.3) – шкали не було [12].

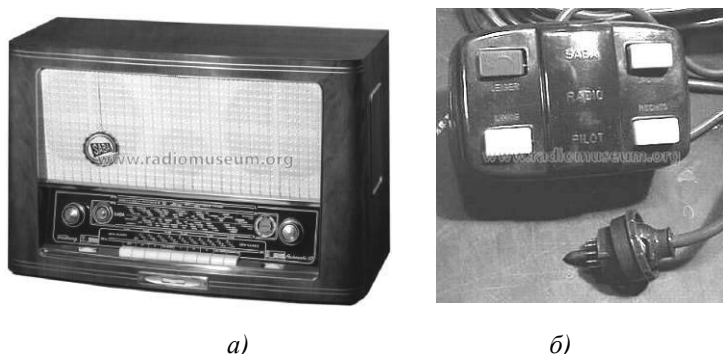

Рис. 3. Німецький радіоприймач Saba Freiburg Automatik 3DS (1955 р). (а) та пульт дистанційного керування ним (б)

Для регулювання гучності, керування електромеханічною автоматичною підстройкою частоти та перемиканням діапазонів на шасі розташовано три електродвигуни. Наступна новинка – система електромеханічного автоматичного підлаштування частоти, за якої налаштування на потрібну радіостанцію відбувається приблизно вручну, а точно здійснюється автоматично за допомогою електродвигуна. Механізм перемикання діапазонів теж електромеханічний – вісь електродвигуна сполучена із барабаном перемикання діапазонів. Наявна і система блокування, за якої натискання одночасно декількох клавiш вибору діапазону не призведе до неправильної роботи системи. Все це підвищує зручність користування радіоприймачем [13].

Заслужують уваги акустичні параметри. Завдяки значному об'єму дерев'яного корпусу та використанню чотирьох гучномовців досягається високоякісне відтворення звуку – діапазон відтворюваних частот становить 60–12000 Гц, вихідна номінальна потужність 4 Вт. У масовому радіоприймачі II класу «Муромець» діапазон звукових частот складає 100–7000 Гц, вихідна потужність – 2 Вт, акустична система складається із двох гучномовців [14].

Радіоприймач є 12-ти ламповим супергетеродином, який приймає радіостанції у семи діапазонах – ДХ, СХ, УКХ, чотирьох піддіапазонах КХ. У масових радіоприймачах були передбачені лише ДХ, СХ діапазони (для радіоприймачів III-IV класів). Радіоприймачі вищого класу дозволяють підключення зовнішньої акустичної системи. У приймача краща здатність до прийому слабких радіостанцій, порівняно з радіоприймачами нижчих класів.

Існували також несерійні різновиди цього радіоприймача. На базі шасі «Фестивалу» було спроектовано експериментальні зразки консольних радіол «Laimdota» (Рис. 4б) (в якій, до речі, вперше застосовано механізм

програвання десяти платівок з автоматичною заміною) та «Spidola» (Рис. 4в), які так і залишилися дослідними зразками. Був відомий і трансляційний варіант радіоприймача – без акустичних систем зі значно нижчим корпусом [15].

Отже, радіоприймач вищого класу «Фестиваль», випуску Ризького заводу ім. Попова дійсно став зразком поєднання монументального дизайну та передових на той час технологій радянської радіоелектронної промисловості, високо оцінених світовою та вітчизняною аудиторією.

б)

в)

Рис. 4. Експериментальні консольні радіоли «Laimdota» (б) та «Spidola» (в), у яких застосовано шасі радіоприймача «Фестиваль»

Література:

1. Жильё в СССР. Интерьер и быт [Электронный ресурс]. – Режим доступу: http://www.spletnik.ru/blogs/kruto/76327_zhilyo-v-sssr-interer-i-byt – Заголовок з екрану;
2. Сделано в СССР: сколько стоила советская бытовая техника [Электронный ресурс]. – Режим доступу: <https://asiaplustj.info/news/tajikistan/society/20170510/sdelano-v-sssr-skolko-stoila-sovetskaya-bitovaya-tehnika> – Заголовок з екрану;
3. Цены и зарплаты в СССР в 1950-х годах [Электронный ресурс]. – Режим доступу: <https://ossr.ru/life/tseny/tseny-i-zarplaty-v-sssr-v-1950-godah/> – Заголовок з екрану;
4. Радиоприёмник сетевой ламповый «Воронеж-58». Виртуальный музей и справочник «отечественная радиотехника XX века» [Электронный ресурс]. – Режим доступу: http://www.rwbase.narod.ru/00/rp_1_/worangev58.html – Заголовок з екрану;
5. Радиоприёмник сетевой ламповый «Волна». Виртуальный музей и справочник «отечественная радиотехника XX века» [Электронный ресурс]. – Режим доступу: http://www.rwbase.narod.ru/00/rl_1_/wolna_rl.html – Заголовок з екрану;

6. Средние зарплаты в царской России, СССР и РФ с 1853 по 2015 годы [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.oroscuu.com/wages.htm> – Заголовок з экрану;
7. Радиоприёмник сетевой лампы «Ленинград». Виртуальный музей и справочник «отечественная радиотехника XX века» [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.rwbase.narod.ru/00/rp_1/leningrad57.html – Заголовок з экрану;
8. Радиоприёмник сетевой лампы «Фестиваль». Виртуальный музей и справочник «отечественная радиотехника XX века» [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.rwbase.narod.ru/00/rp_1/festival.html – Заголовок з экрану;
9. «Фестиваль». «Всё это делали на ПО «Radiotehnika». [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.radiopagajiba.lv/RRR/sakta/festival.htm> – Заголовок з экрану;
10. «Дніпро-58». REM-TV.net. Радіодеталі, ремонт TV в Миколаєві. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://rem-tv.net/uk/stuff/dnipro-58> – Заголовок з экрану;
11. Новая аппаратура. Радиоприёмник «Фестиваль» / Ф. Тормозов. Журнал «Радио». 1957. №8, С. 21;
12. Saba Freiburg Automatic 3DS. Radiomuseum [Электронный ресурс]. – Режим доступа: https://www.radiomuseum.org/r/saba_freiburg_automatic_3ds_1.html – Заголовок з экрану;
13. Радиовещательный приёмник «Фестиваль» / А. Лангин. Журнал «Радио». 1958. №5–6, С. 17 – 21, С. 19 – 20;
14. Радиоприёмник «Муромец». Виртуальный музей и справочник «отечественная радиотехника XX века» [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.rwbase.narod.ru/00/rp_1/muromec_rp.html – Заголовок з экрану;
15. Радиола «Laimdota» / Газета «Rigas Balss». 1959. №105, С. 4;

ЗМІСТ

<i>Анфімова Г.В.</i> ПРИРОДНИЧІ ДИЛЕРИ ЯК ПОДВИЖНИКИ МУЗЕЙНОЇ СПРАВИ	3
<i>Баталкіна В.І.</i> МУЗИКА В ЗАПОРІЗЬКОМУ МУЗЕЇ-ГАЛЕРЕЇ ПРИКЛАДНОЇ КЕРАМІКИ ТА ЖИВОПИСНОЇ ТВОРЧОСТІ ІЛЛІ Й ОЛЕКСІЯ БУРЛАЙ.....	6
<i>Баштова Л.С., Льясова Л.С.</i> НЕРЕАЛІЗОВАНИЙ ПРОЕКТ МУЗЕЮ ЛИВАРНОГО ВИРОБНИЦТВА УКРАЇНИ.....	11
<i>Белікова Л.Л.</i> ДІЯЛЬНІСТЬ ДЕРЖАВНОГО ЗАКЛАДУ «МЕТАЛУРГІЙНИЙ ДЕРЖАВНИЙ МУЗЕЙ УКРАЇНИ» (ДЗ «МДМУ»).....	16
<i>Бойко Н.А.</i> ГВИНТІВКИ МОСІНА У ФОНДОВОМУ ЗІБРАННІ НАЦІОНАЛЬНОГО ІСТОРИКО-ЕТНОГРАФІЧНОГО ЗАПОВІДНИКА «ПЕРЕЯСЛАВ».....	19
<i>Бойко Н.А.</i> КОНЦЕПТУАЛЬНИЙ МЕТОД ПОБУДОВИ ЕКСПОЗИЦІЙНОГО СЕРЕДОВИЩА: З ДОСВІДУ СТВОРЕННЯ НОВОЇ ЕКСПОЗИЦІЇ «ХИЖА ГИЖІ».....	22
<i>Варивода А.Г.</i> МЕТОДИ ПОКАЗУ ПАМ'ЯТОК ЦЕРКОВНОГО ГАПУТУВАННЯ В ЕКСПОЗИЦІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОГО ЗАПОВІДНИКА «КИЄВО-ПЕЧЕРСЬКА ЛАВРА».....	25
<i>Вировий С.І.</i> НАЦІОНАЛЬНИЙ МУЗЕЙ «ЧОРНОБИЛЬ» – ПРИКЛАД НАЙСУЧАСНІШОГО ІНТЕРАКТИВНОГО МУЗЕЮ КРАЇНИ (до 35-ї річниці трагедії)	29
<i>Вишневецька І.О.</i> ОЛЬГА КОПИЛ: МУЗЕЙ КОСМОНАВТИКИ ІМ.С.П. КОРОЛЬОВА – ДОЛЯ І ПОКЛИКАННЯ	31
<i>Волощук О.В.</i> «DESCRIPTION DE L' UKRANIE» (ОПИС УКРАЇНИ) ГІЙОМА ДЕ БОПЛАНА З КНИГОЗБІРНИ НМІУ ЯК ВАЖЛИВЕ ДЖЕРЕЛО З ІСТОРИЇ УКРАЇНИ	35
<i>В'ялець А.В.</i> 50-ММ РОТНИЙ МІНОМЕТ У ЕКСПОЗИЦІЇ НІАМ «КИЇВСЬКА ФОРТЕЦЯ».....	39
<i>Гайда Л.А.</i> МУЗЕЇ ТЕХНІЧНОГО ПРОФІЛЮ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ: МОЖЛИВОСТІ ДЛЯ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД... .	44
<i>Голяченко О.С.</i> ІСТОРІЯ ІРШИНСЬКОГО ГЗК ТА СЕЛИЩА ІРШАНСЬКА В «МУЗЕЇ ПІД ВІДКРИТИМ НЕБОМ».....	47
<i>Гріффен Л.О.</i> ДО ДВАДЦЯТИРІЧЧЯ ЗАСНУВАННЯ АСОЦІАЦІЇ ПРАЦІВНИКІВ МУЗЕЇВ ТЕХНІЧНОГО ПРОФІЛЮ	50
<i>Грудевич Т.В.</i> ПЕРЕПИСКА М.І. СІКОРСЬКОГО ЩОДО СТВОРЕННЯ МУЗЕЮ НАУКИ І ТЕХНІКИ В М. ПЕРЕЯСЛАВІ-ХМЕЛЬНИЦЬКОМУ В 80-Х РОКАХ ХХ СТ	54

<i>Дацюк В.Б.</i> МАЛЕНЬКИЙ МУЗЕЙ В БУРХЛИВОМУ МОРІ СЬОГОДЕННЯ.....	56
<i>Дацюк О.А.</i> КУЛІ ПЕРІОДУ КРИМСЬКОЇ ВІЙНИ 1853-1856 рр. В ФОНДОВІЙ КОЛЕКЦІЇ НІАМ «КИЇВСЬКА ФОРТЕЦЯ».....	59
<i>Демяненко В.Т.</i> АКТУАЛЬНІ ТЕНДЕНЦІЇ МУЗЕІВ УКРАЇНИ ТА ПОШУК НОВИХ АСПЕКТІВ РОЗВИТКУ	62
<i>Деревська К.І., Руденко К.В., Гриценко В.П., Ісаєв С.Д.</i> ОСОБЛИВОСТІ ЗБЕРЕЖЕННЯ ОБ'ЄКТІВ ГЕОЛОГІЧНОЇ СПАДЩИНИ У МУЗЕЙНОМУ ПРОСТОРІ.....	64
<i>Дзержинська Л.О., Дзержинський В.О.</i> КОСМІЧНИЙ ШЛЯХ НКМЗ 68	
<i>Зайчук Н.С.</i> ЗВУКИ КЛАСИЧНОЇ МУЗИКИ В СТІНАХ МУЗЕЮ	72
<i>Іващенко О.М.</i> ГВАРДІЇ "КАТЮША" ПРОТИ НІМЕЦЬКОГО "ВАНЮШИ", РЕАКТИВНІ СНАРЯДИ ДРУГОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ В НІАМ "КИЇВСЬКА ФОРТЕЦЯ"	75
<i>Кавун Л.Ю.</i> ШКІЛЬНИЙ МУЗЕЙ СЕЛА ВИСОКА ППЧ: ІСТОРІЯ СТВОРЕННЯ ТА ПЕРСПЕКТИВИ	79
<i>Карамаш С.Ю.</i> У КИЇВСЬКОМУ ЗООЛОГІЧНОМУ МУЗЕЇ – ЧАСТКА КОЛЕКЦІЇ ГЕНЕРАЛА С.Ю. БЕЛОНОЖКА.....	83
<i>Кепін Д.В.</i> З ДОСВІДУ ЗБЕРЕЖЕННЯ ПАЛЕОПРИРОДНОЇ ТА АРХЕОЛОГІЧНОЇ СПАДЩИНИ КАЗАХСТАНУ	88
<i>Климишин О.С., Дзюбенко Н.В.</i> КОМУНІКАЦІЙНО-ОСВІТНЯ ІНТЕРПРЕТАЦІЯ ПРИРОДНИЧОМУЗЕЙНИХ КОЛЕКЦІЙ.....	91
<i>Колесник Н.Е.</i> ФІЛАТЕЛІСТИЧНА КОЛЕКЦІЯ НАЦІОНАЛЬНОГО МУЗЕЮ КОСМОНАВТИКИ ІМ. С.П. КОРОЛЬОВА: СКЛАД ТА ДЖЕРЕЛА НАДХОДЖЕННЯ.....	95
<i>Кулик Л.Л., Зосімович О.Ю.</i> ВИДАТНІ ПЕРСОНАЛІЇ В НУМІЗМАТИЧНІЙ КОЛЕКЦІЇ НАЦІОНАЛЬНОГО МУЗЕЮ КОСМОНАВТИКИ ІМ С.П.КОРОЛЬОВА.....	98
<i>Кулик Л.Ю.</i> ІСТОРИКО-КУЛЬТУРНЕ ЗНАЧЕННЯ СВІТЛИН ПОЧАТКУ ХХ СТОЛІТТЯ ЯК ДЖЕРЕЛА ДОСЛІДЖЕННЯ ЖІНОЧОГО МОДЕЛЬНОГО ВБРАННЯ В НІЖИНІ.....	102
<i>Куцаєва Т.О., Ткачук К.О.</i> ЕКСЛІБРИСИ О. ГОЛЬДЕНВЕЙЗЕРА – ЗРАЗКИ КНИЖКОВОЇ ГРАФІКИ ТА ДЖЕРЕЛА ІСТОРИЧНОЇ ІНФОРМАЦІЇ	104
<i>Кушлакова Н.М.</i> БЕРЕГІНЯ ІСТОРИКО-КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ ПАВЛОГРАДЩИНИ: КОМІСАРОВА МАРІЯ ІВАНІВНА.....	108
<i>Лупаренко Г.В.</i> КОЛЕКЦІЯ ГАЙКОВИХ КЛЮЧІВ ДЕРЖАВНОГО ПОЛІТЕХНІЧНОГО МУЗЕЮ.....	112
<i>Маньковська Р.В.</i> ВІЗУАЛЬНА КУЛЬТУРА І МУЗЕЇ: ТЕОРЕТИЧНІ ПІДХОДИ ДО ПРОБЛЕМИ	116

<i>Міненко Л.М.</i> МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ СТАНОВЛЕННЯ І РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОГО ВІЙСЬКОВО-ІСТОРИЧНОГО МУЗЕЮ УКРАЇНИ.....	119
<i>Місяць Н.К.</i> ШКОЛА ПОЛЬСЬКОМОВНОГО ЕКСКУРСОВОДА В НАЦІОНАЛЬНОМУ МУЗЕЇ КОСМОНАВТИКИ В ЖИТОМИРІ	122
<i>Озоженко Т.І.</i> КОЛЕКЦІЯ ДРУКАРСЬКИХ МАШИНОК В ДПМ	125
<i>Пагор В.В.</i> КНИГА МІХАЛА РОЛЛЕ «ТВЕРДИНЯ КАМ'ЯНЕЦЬ-ПОДІЛЬСЬКИЙ» (1930) – МАЛОВІДОМЕ ДЖЕРЕЛО З ВИВЧЕННЯ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ МІСТА-МУЗЕЮ ПІД ВІДКРИТИМ НЕБОМ	129
<i>Пістоленко І.О., Константинов В.О.</i> СТОРИТЕЛЛІНГ ВІД ІМЕНІ ЕКСПОНАТІВ ПОЛТАВСЬКОГО МУЗЕЮ АВІАЦІЇ І КОСМОНАВТИКИ: ПЕРШИЙ ШТУЧНИЙ СУПУТНИК ЗЕМЛІ (ТЕХНОЛОГІЧНИЙ ЗРАЗОК) ТА ЛІУМІНАТОР	131
<i>Порохняк В.Р.</i> СТЕПАН ДУДАР – ІНІЦІАТОР І СПІВТВОРЕЦЬ МУЗЕЮ	135
<i>Провозін О.П., Потіха В.М.</i> КОНЦЕПЦІЯ ПРОГРАМИ ЗБЕРЕЖЕННЯ УНІКАЛЬНОЇ ПРОДУКЦІЇ КИЇВСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ ПРИЛАДОБУДУВАННЯ, ЩО ЗБЕРІГАЄТЬСЯ В ЇХНІХ МУЗЕЯХ	139
<i>Радей І.В.</i> УКРАЇНСЬКІ ПОШТОВІ МАРКИ – НЕВІД'ЄМНИЙ СИМ-ВОЛ ДЕРЖАВИ У ЗІБРАННІ НКМ ІМ. І. СПАСЬКОГО	141
<i>Рижєва Н.М.</i> РОЛЬ ВИДАТНИХ КРАЄЗНАВЦІВ ПІВДНЯ УКРАЇНИ У РОЗВИТКУ МУЗЕЙНОЇ СПРАВИ.....	146
<i>Рубан М.Ю., Пономаренко В.В.</i> ІСТОРИЧНИЙ ДОСВІД ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ГАЛУЗЕВОГО МУЗЕЙНОГО ГОСПОДАРСТВА АТ «УКРЗАЛІЗНИЦЯ»	149
<i>Руденко Л.М.</i> РІДКІСНА БЛАГОДІЙНА ЛИСТІВКА У ЗІБРАННІ НІЖИНСЬКОГО КРАЄЗНАВЧОГО МУЗЕЮ ІМ. ІВАНА СПАСЬКОГО	153
<i>Сенченко Н.М.</i> ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ЦЕРКОВНИХ МУЗЕЇВ В КОНТЕКСТІ ОСВІТНЬОЇ-ВИХОВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	157
<i>Середін А.П.</i> ЛАМПОВІ ПОБУТОВІ РАДІОПРИЙМАЧІ ВИЩОГО КЛАСУ КІНЦЯ 1950-х р. В ЕКСПОЗИЦІЇ ДПМ	163
<i>Споденець І.Г.</i> СУЧАСНІ ІННОВАЦІЙНІ МОДЕЛІ АКТУАЛІЗАЦІЇ НАУКОВО-ТЕХНІЧНОЇ СПАДЩИНИ (НА ПРИКЛАДІ СТВОРЕННЯ ВІДОМЧОГО МУЗЕЙНО-КУЛЬТУРНОГО КОМПЛЕКСУ УКРАЇНСЬКОГО ФІЗИКО-ТЕХНІЧНОГО ІНСТИТУТУ).....	168
<i>Степанець О.О.</i> ПАВЛО ЛОТОЦЬКИЙ – ХРАНИТЕЛЬ КОЗАЦЬКИХ МОГИЛ	170

<i>Сугацька Н.В.</i> ЗАСЛУЖЕНИЙ ПРАЦІВНИК КУЛЬТУРИ ТАШЛАЙЛЮДМИЛА БОРИСІВНА (М. МИКОЛАЇВ).....	173
<i>Тарасенко Л.П.</i> СПАДКОЄМНІСТЬ, АБО З ДНЕМ НАРОДЖЕННЯ, 46 РАКЕТНА!	176
<i>Татарчук В.В.</i> ОНОВЛЕННЯ ЕКСПОЗИЦІЇ ВІДДІЛУ ІСТОРІЇ АВІАЦІЇ І КОСМОНАВТИКИ В ДПМ ПРИ КПІ ІМ. ІГОРЯ СІКОРСЬКОГО В 2020-2021 рр.....	178
<i>Тимошенко В.К.</i> МУЗЕЙ «КОСИЙ КАПОНІР» НА ШПАЛЬТАХ ГАЗЕТ.....	183
<i>Тимошенко Н.М.</i> РЕПРЕСІЇ В МУЗЕЯХ НА ПОЧАТКУ ХХ СТО- ЛІТТЯ.....	189
<i>Титова О.М.</i> МУЗЕЙ АРХЕОЛОГІЇ У ПІДВАЛАХ ЦЕРКВИ БОГОРОДИЦІ ПИРОГОЩОЇ НА КИЇВСЬКОМУ ПОДОЛІ.....	193
<i>Ткаченко В.М.</i> МУЗЕЮ М.М. БЕНАРДОСА – 40 РОКІВ. НА ШЛЯХУ ДО ЮВІЛЕЙНОЇ ДАТИ	196
<i>Ткачук А.В.</i> РОЗВИТОК МУЗЕЙНОЇ СПРАВИ В НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ М.БІЛА ЦЕРКВА	200
<i>Харковенко Р.В.</i> МІЖНАРОДНИЙ АСПЕКТ ОХОРОНИ ПАМ'ЯТОКУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ РЕСПУБЛІКИ ЛИТВА.....	203
<i>Хомич П.Л.</i> СТАНОВЛЕННЯ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ МУЗЕЮ ОДНОГО ЕКСПОНАТА «МАНЕВИЦЬКИЙ ЧОВЕН-МОНОКСИЛ».....	207
<i>Цюпа А.М.</i> <i>Новікова-Вигран О.С.</i> ЧИ СТАТИ СУДНУ «КАМАНІН» МУЗЕЙНИМ ЕКСПОНАТОМ?.....	213
<i>Шандра І.О.</i> МІЖНАРОДНИЙ АСПЕКТ ОХОРОНИ ПАМ'ЯТОК ПЕРЕСУВНІ ВИСТАВКИ В УМОВАХ ЕПІДЕМІЇ НА УК- РАЇНСЬКИХ ЗЕМЛЯХ (кінець ХІХ – початок ХХ ст.).....	218
<i>Шкіра Л.М.</i> ГУЖОВІ ТРАНСПОРТНІ ЗАСОБИ ПОЧАТКУ ХХ СТОЛІТ- ТЯ РОДИНИ ЧОРНИХ У ЕКСПОЗИЦІЇ НІЕЗ «ПЕРЕЯСЛАВ»	221
<i>Шкіра М.В.</i> РЕМЕСЛА ТА ПРОМИСЛИ В ЕКСПОЗИЦІЇ НІЕЗ «ПЕ- РЕЯСЛАВ». ІСТОРИЧНІ АСПЕКТИ.....	224
<i>Шмиголь С.П.</i> НОВІ ФОРМИ РОБОТИ МУЗЕЇВ В СУЧАСНИХ КАРАНТИННИХ УМОВАХ (З ДОСВІДУ РОБОТИ ВІДДІЛУ «СУБОТІВСЬКИЙ ІСТОРИЧНИЙ МУЗЕЙ» НІКЗ «ЧИГИРИН»)	228
<i>Щербаківа Н.М.</i> ФОНДИ МУЗЕЮ ЯК ДЖЕРЕЛО НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ НАЦІОНАЛЬНОМУ МУЗЕЇ КОСМОНАВТИКИ ІМ. С.П. КОРОЛЬОВА.....	233
<i>Юхимчук М.С.</i> ТИТАН МУЗЕЙНОЇ СПРАВИ – ІГОР СВЕШНІКОВ.....	237
<i>Ющенко О.І.</i> ВІД «КОСОГО КАПОНІРУ» ДО НАЦІОНАЛЬНОГО МУЗЕЮ. ДО 50-РІЧЧЯ ВІДНОВЛЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ.....	240